

Miljödepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
m.remissvar@regeringskansliet.se
sebastian.axelsson@regeringskansliet.se

Remissvar – Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet

Regeringskansliets dnr. M2022/01364

Sammanfattning

Länstyrelsen i Kalmar län ser positivt på utredningens samlade förslag, som alla syftar till att stärka och snabba upp klimatomställningen och därigenom ge bättre förutsättningar för att nå Sveriges klimatmål. Utredningen redovisar förslag till lagändringar inom tre områden: bidrag till klimatomställning, byggande av elnät samt ett transporteffektivt samhälle. Det är områden som tidigare har varit föremål för översyn. Det är därför viktigt att fortsatt reformarbete sker med beaktande av resultatet från samtliga genomförda utredningar så att kommande lagändringar och andra reformer inte införs fragmentariskt.

Länstyrelsens närmare kommenterar om förslagen framgår nedan.

Synpunkter på utredningens förslag

Förslag och bedömningar om att främja bidrag till klimatomställningen

Länstyrelsen delar utredningens slutsatser att EU-lagstiftningen måste följas och att ändrade skrivningar för att ge klimatomställning större tyngd i miljöbalken eller andra nationella regelverk i praktiken inte skulle ha någon större betydelse. Utrymmet för att ge klimat större tyngd i förhållande till människors hälsa och miljön är, begränsat vad avser tillämpningen av exempelvis miljökvalitetsnormer. Länstyrelsen ser dock frågan som angelägen att utreda vidare för att så långt möjligt skapa regelverk som möjliggör en snabb omställning av samhället i linje med klimatmålen. En möjlighet här är det översynsarbete som nu görs inom EU för att stärka medlemsländernas klimatomställning.

4.1 En klimatanpassad platsvalsregel

Länstyrelsen tillstyrker föreslaget tillägg i 2 kap 6§ miljöbalken. Lagändringen bör kunna få betydelse i framtida prövningar som kräver långtgående avvägningar mellan olika miljöintressen. Därtill kan tillägget spela roll för att ge utrymme att utveckla en ny rättspraxis. Det bör uppmärksammas att ändringen/tillägget också kan göra miljöprövningarna krångligare, med risk för att själva prövningarna tar längre tid och blir mer oförutsägbara. Därför anser länstyrelsen att det kan vara till nytta med en vidareutvecklad motivering och även att vägledning tas fram som gör det tydligare hur tillägget kan påverka bedömningarna i framtida prövningar.

4.2 En ny avvägningsregel i 2 kap miljöbalken

Lännsstyrelsen delar slutsatsen att någon ny självständig avvägningsregel om klimat inte bör införas i 2 kap miljöbalken. Lännsstyrelsen understryker dock att utbyggnaden av förnyelsebar energi behöver vara prioriterat vilket också EU-kommissionen framförde till medlemsländerna i mars 2022.

4.3 Vägledningar om samexistens med totalförsvarets intressen

Lännsstyrelsen tillstyrker förslaget. En sådan vägledning är angeläget att få fram.

4.4 Klimat som särskilt intresse i 3 kap miljöbalken

Lännsstyrelsen instämmer i utredningens slutsatser. I stora delar ger befintlig lagstiftning utrymme att tydliggöra detta, bland annat genom konkretisering av intressen för t ex energiproduktion och industriell produktion enligt 3 kap 8§ miljöbalken. För att detta ska få bättre genomslag i enskilda prövningar behövs ett vidareutvecklat planeringsunderlag från sektorsansvariga myndigheter. Lännsstyrelsen uppmuntrar att initiativ tas för att förbättra dessa underlag.

4.5 Bedömning av miljökvalitetsnormer, skydd av områden och biologisk mångfald enligt 5,7 och 8 kap. miljöbalken

Lännsstyrelsen delar utredningens slutsatser att ändringar i miljöbalkens avvägningsregler inte skulle få någon större betydelse för skyddsreglerna i 5, 7 och 8 kap miljöbalken, särskilt inte i delar som utgör implementering av EU:s miljölagstiftning. Fortsatta regelöversyner och vägledningar för respektive regelverk är dock till nytta inte minst för att öka förutsägbarheten. Utredningens förslag om att integrera bedömningar av strand- och biotopskydd i prövningen av linjekoncessioner för elnät bedöms vara genomförbart. Frågan kommenteras vidare under avsnitt 6.6.

4.6 Regeringens tillåtlighetsprövning

Lännsstyrelsen delar utredningens slutsatser. Lagstiftningen vad avser regeringens tillåtlighetsprövning bör således inte ändras.

4.7 Andra sätt att främja klimatomställningen

Lännsstyrelsen stödjer utredningens resonemang om att såväl den nu aktuella som tidigare utredningars förslag om att förenkla och effektivisera prövningsprocesserna tas till vara.

Underlätta byggande av Elnät

Lännsstyrelsen ser positivt på utredningens ansats att ta ett brett grepp för att underlätta elnätsutveckling i linje med de elektrifieringsambitioner som följer av klimatomställningen. Det är nödvändigt att få igång en aktiv planering i god samverkan mellan berörda aktörer liksom ett förutsägbart och rationellt prövningsförfarande.

6.2 Elnät i planering

Lännsstyrelsen stödjer förslagen i sin helhet och ser positivt att länsstyrelserna får en tydligare roll med att ta fram regionala underlag för elnätsutveckling. Det är lämpligt att, så som föreslås, en särskild utredning tillsätts för att närmare konkretisera dessa insatser.

6.3 Tydligare prövning av linjekoncessioner

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen. Det är mycket bra att omfattningen av olika lämplighetsbedömningar förtydligas. Länsstyrelsen ser positivt på föreslaget uppdrag om att förtydliga Länsstyrelsens vägledande roll under prövningsprocessen. Länsstyrelsen ser också positivt på förslaget att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram vägledning om hur skydd för fåglar ska beaktas i samband med linjekoncessioner och byggande av kraftledningar.

6.4 Bedömning av luftledning respektive kabel vid linjekoncession

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen och ser positivt på att villkoren för att bygga luftledning eller jordkabel förtydligas, liksom hur frågan ska utredas under koncessionsprövningen. Länsstyrelsen tillstyrker föreslagen formulering av en ny 17a§ i Ellagen. Vad avser föreslagen ändring av förordningen (2021:808) om nätkoncessioner vill Länsstyrelsen framhålla vikten av att frågor om hushållning av mark- och vattenresurser av betydelse för de areella näringarna ingår bland de miljöfrågor som utreds och i det enskilda fallet kan leda till att markkabel prioriteras före jordkabel.

6.5 Förhandsbesked om en anläggnings lämplighet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att förhandsbesked för linjekoncessioner införs.

6.6 Undantag från vissa förbud

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om att kraftledningar som byggs med linjekoncession undantas från skyldighet att söka dispens från strandskydd och biotopskydd. Det innebär samma modell som redan gäller för vägplaner och järnvägsplaner och som där har fungerat bra. Länsstyrelsen understryker dock vikten av att de skyddsvärden som strand- och biotopskydden behandlar omsorgsfullt utreds inom ramen för koncessionsprövningen. Här finns också ett behov av utvecklade villkorsskrivningar (i koncessionsbesluten) så att även skyddsaspekter med koppling till skötseln av kraftledningsgatan kan fångas in.

Transporteffektivt samhälle

8.1 Transportsystemets klimatomställning och ett transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen delar utredningens övergripande slutsats att en utveckling mot ett mer transporteffektivt samhälle är en nödvändig del av klimatomställningen. Samtidigt är det viktigt att omställningen sker med en kombination av olika styrmedel och på ett sätt som ger acceptans hos medborgare och där geografiska skillnader och social hållbarhet beaktas.

8.2 Transportplanering för ett transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna förändringar i förordningarna om nationell och regionala transportplaner. Det är viktigt att regelverken bekräftar att det transporteffektiva samhället ingår i målbilden för transportplaneringen och att fyrstegsprincipen får ett större genomslag. Länsstyrelsen ser positivt på att de regionala planerna också ska kunna avsätta medel för medfinansiering av steg 1 och 2-åtgärder liksom att uppdrag ges till Trafikanalys för att samla och förmedla kunskap om lämpliga åtgärder. Länsstyrelsen stödjer förslagen att ändra och utveckla arbetsmetodikerna för framtidsbedömningar och samhällsekonomiska kalkyler.

8.3 Transportvillkor bör regleras i miljöbalken

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att transportvillkor regleras i miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att förslaget kan bidra till att transportvillkor föreskrivs i större utsträckning än vad som görs idag. Det finns redan idag möjlighet att föreskriva transportvillkor och utredningen redovisar den praxis som finns om vad transportvillkor kan omfatta. Det är viktigt att beakta den praxis som finns för följd företag såsom att sökanden måste ha faktiska och rättsliga möjligheter att ta ansvar för uppfyllandet av villkoret.

8.4 Utvecklade stadsmiljöavtal

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om satsningar på miljöer för gångtrafik ger verklig effekt för klimatet. Länsstyrelsens erfarenhet är att flertalet kommuner har en bra planering för gångtrafik ändå, utan att just dessa miljöer behöver finansieras av staten. Det vore att detaljstyra den kommunala planeringen i onödan att ta upp gångtrafik som kriterium i dessa sammanhang. Länsstyrelsen håller inte heller med om resonemanget att stadsmiljöavtalen ska inriktas på att trafiken måste minska i varje avtalsområde. Det är en orealistisk ambitionsnivå. I övrigt ser vi positivt på avsikten att vidareutveckla stadsmiljöavtalen som verktyg för ett hållbart byggande och även att bredda avtalen så att även Regioner och mindre kommuner görs mer delaktiga.

8.5 Fyrstegsprincipen i miljöbedömningar av planer med betydande trafikflöden

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna tillägg till 3 kap 6b och 4 kap 34a §§ plan och bygglagen. Dessa förslag ser vi som mycket viktiga för att få kunskap som styr planeringen mot att stödja ett mer transporteffektivt samhälle. Länsstyrelsen vill påpeka att samma regler blir gällande även vid framtagande av regionplaner, vilket är bra och viktigt. Vidare framhåller Länsstyrelsen vikten av att vägledning tas fram och metodutveckling sker för att stödja en ändamålsenlig tillämpning av dessa nya bestämmelser.

8.6 Länsstyrelsens roll i fysisk planering

Länsstyrelsen avstyrker förslaget tillägg till 3 kap 16 § plan och bygglagen. Det är inte lämpligt att länsstyrelsen gör uttalanden om transporteffektivitet i granskningsyttranden. Länsstyrelsen granskningsyttrade är enbart till för att klargöra länsstyrelsens syn på hur planen förhåller sig till frågor som omfattas av Länsstyrelsens tillsyn enligt PBL (överprövningsgrunderna). Vi instämmer i utredningens slutsats att transporteffektivitet inte bör läggas till som en överprövningsgrund. Det skulle bli för svårt att tillämpa.

Övriga utredningsförslag gällande länsstyrelsens roll ser vi positivt på. Länsstyrelsen påminner om att de uppgifter inom Plan- och bygglagen som följer av utredningsförslagen också ska göras gällande i samband med regionplaner enligt 7 kap.

Att skiva in uppdraget att verka för ett transporteffektivt samhälle i länsstyrelseinstruktionen är bra som förtydligande att frågan ska föras ut brett inom länsstyrelsens samlade verksamheter.

Deltagande

Beslut att avge detta yttrande har fattats av landshövding Peter Sandwall efter föredragning av planarkitekt Ted Kransby. I den slutliga handläggningen har även klimatstrateg Madeleine Mårtensson samt länsarkitekt och enhetschef Pär Hansson deltagit.

Handlingen är signerad digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Peter Sandwall

Ted Kransby